

Knut Ø. Sørensen

**En databank med fylkesfordelte
nasjonalregnskapstall**

Notater

Innhold

1. Innledning	2
2. Oversikt over innhold og organisering	2
3. Dokumentasjon for årene som dekkes av fylkesfordelt nasjonalregnskap	3
4. Dokumentasjon for året 1990	4
5. Utfylling av databanken med tall for mellomliggende år	5
5.1 Oversikt over data og metoder	5
5.2 Nærmere om de enkelte sektorene	6
5.2.1 Primærnæringene	6
5.2.2 Industri og bergverk	7
5.2.3 Utvinning av råolje og naturgass	8
5.2.4 Elektrisitetsforsyning	8
5.2.5 Forretningsmessig tjenesteyting mv.	8
5.2.6 Reparasjon av biler og husholdningsartikler	8
5.2.7 Hotell- og restaurantdrift	8
5.2.8 Forsvar	8
5.2.9 Kommunal forvaltning	9
5.2.10 Andre tjenesteytende sektorer	9
5.3 Noen kommentarer til brudd i tidsseriene	9
5.3.1 Skiftende omfang av ekstrasfylket	9
5.3.2 Sektorer med nye kilder i 1990	10
5.3.3 Enkelte andre brudd i tidsseriene	11
6. Oppbygging av databanken i TROLL	11
Litteratur	13
Vedlegg Nærmere om varen "Leie av tjenester mellom fylkene"	14

1. Innledning

Databanken inneholder tall for bruttoproduksjon, vareinnsats og bruttoprodukt for årene 1973-1990. For de årene da det er laget fylkesfordelte nasjonalregnskap, har de publiserte tallene dannet utgangspunktet for databanken. Tallene for 1990 er laget med utgangspunkt i beregninger av bruttoprodukt for NUTS-3 regioner for dette året, se Naustvoll (1993). Vi har dessuten fylt ut tidsseriene i databanken med tall for de mellomliggende årene. Metoden for dette varierer fra sektor til sektor, avhengig av primærstatistikken.

Denne databanken erstatter en eldre tilsvarende databank med tall for årene 1973, 1976, 1980 og 1983, se Schanche (1989).

Databanken ble opprettet til bruk i et modellprosjekt som har utviklet en regionaløkonomisk modell REGARD. I den forbindelsen ble det også laget regionale data for en del andre variable for industrien (lønn, sysselsetting, kapitalbeholdning), som er samordnet med tallene i databanken, se Mohn (1993). Tallene for årene 1987-1989 ble utnyttet i et prosjekt som beregnet regionale tall til bruk i medlemskapsforhandlingene med EU, se Eek et. al (1993), avsnitt 3.4.

2. Oversikt over innhold og organisering

Databanken gir tall for bruttoproduksjonsverdi, vareinnsats og bruttoprodukt, beregnet som differansen mellom bruttoproduksjonsverdien og vareinnsatsen. Tallene er beregnet i markedspriser. Det er beregnet tall i løpende og faste 1980-priser ved å anvende samme sett fordelingsnøkler på nasjonale tall i både faste og løpende priser. For året 1990 er det foreløpig bare regnet tall i løpende priser. Sektorinndelingen følger inndelingen i produksjonssektorer i kvartalsvis nasjonalregnskap, se Statistisk sentralbyrå (1989), del II.

Foruten tallene fra de fylkesvise nasjonalregnskapene for årene 1973, 1976, 1980, 1983 og 1986 og beregningen for 1990, har vi fylt ut tidsseriene med tall for de mellomliggende årene. For de sektorene der data ligger til rette for det, har vi brukt regional primærstatistikk for hvert enkelt år til denne utfyllingen. For de andre sektorene er fordelingsnøklerne beregnet som glidende gjennomsnitt av fordelingsnøklerne for de to nærmeste regnskapsårene. Nærmere dokumentasjon er gitt i kapittel 5.2.

Vi har korrigert dataene fra de fylkesfordelte regnskapene 1973-83 for endret føring av MOMS. Dette har skjedd ved å bruke de regionale fordelingsnøklerne fra regnskapene til å fordele korrigerede nasjonale tall. Utover dette er det bare foretatt endringer i forhold til regnskapstallene i et par tilfeller, som er omtalt nærmere i kapittel 3.

Ved beregning av de regionale fordelingsnøklerne fra fylkesfordelt nasjonalregnskap, har vi holdt utenfor spesialvaren "Leie av produksjonsfaktorer mellom fylkene". Bruken av varen er nærmere forklart i vedlegget. Produksjons- og vareinnsatstall for denne varen er imidlertid tatt med i databanken på et eget arkiv.

Stort sett har nasjonalregnskapet prioritert å gi gode tall for tidsutviklingen av de enkelte seriene, og lagt mindre vekt på å justere nivået på tallene i lys av ny statistikk. I fylkesfordelt nasjonalregnskap har en imidlertid lagt vekt på å gi så gode regionale fordelinger som mulig. Hensyn til å unngå brudd i tidsseriene har vært prioritert lavt. I tillegg har omfanget av virksomhet som ikke er fylkesfordelt variert fra årgang til årgang. I kapittel 5.3 har vi forsøkt å gi en oversikt over de viktigste endringene. Vi har imidlertid, med et par unntak, ikke gjort forsøk på å korrigere tidsseriene for å gi bedre sammenlignbarhet.

3. Dokumentasjon for årene som dekkes av fylkesfordelt nasjonalregnskap

For dokumentasjon av tallene i Fylkesfordelt nasjonalregnskap vil vi vise til innledningen i Statistisk sentralbyrå (1990). Tabellpublikasjonene fra de andre årgangene inneholder samme type dokumentasjon. Det er dessuten fra tid til annen laget notater som dokumenterer nærmere deler av materialet. De to første årgangene ble dokumentert i Hvidsten og Larsen (1979). En ajourføring som dekker det fylkesfordelte regnskapet i 1980 er gitt i Meidem og Thu (1985). Bakke (1984) dokumenterer beregningene for stats- og trygdeforvaltningen. I dette notatet vil vi legge vekt på de tilleggsberegningene som er gjennomført i forbindelse med databanken.

Fylkesfordelingene for FNR-årene er endret for tre sektorer. Dette gjelder Elektrisitetsforsyning (sektor 2371B i år 1980) og Forretningsmessig tjenesteyting (sektor 2386B i årene 1983 og 1986). Endelig er imputert produksjon i sektoren bygging av oljeboringsplattformer plassert i ekstrasfylket.

Elektrisitetsproduksjon er i FNR fordelt ut fra sysselsettingstall i Arbeidstakerregisteret. For året 1980 ble det imidlertid foretatt en annen fordeling som avvek ganske klart fra de andre FNR-årene. I forbindelse med tidligere databanker ble fordelingen av sektoren i 1980 endret, se Schanche (1989). Den alternative fordelingen for 1980 har vi også utnyttet nå.

Sektoren forretningsmessig tjenesteyting i snever forstand, dvs nasjonalregnskapssektorene 23900 og 23905, har fått den regionale fordelingen av produksjon og vareinnsats justert i årene 1983 og 1986, slik at den stemmer overens med sektorstatistikken for næringen. Sektorstatistikken har også vært utgangspunktet for fylkesfordelt nasjonalregnskap. De to delsektorene produserte i 1986 tre varer. Varen 18900 "Teknisk tjenesteyting i tilknytning til oljevirkosomhet" opptrer første gang i 1983, da produksjonen ble plassert i ekstrasfylket. I 1986 ble fylkesfordelingen av produksjonen oppgitt av fagkontoret. Sektoren produserte i 86 også varene 18901: Juridisk tjenesteyting, revisjon og bokføring og 18902: Databehandling, annonse- og reklamevirkosomhet og teknisk og forretningsmessig tjenesteyting ellers. Her ble fordelingsnøkklene i FNR for varen 18901 laget ut fra produksjonen i den tilsvarende del av næringen, mens vare 18902 ble fordelt som produksjon i sektor 23900 totalt minus produksjonen av vare 18901. Vår hypotese er at bedriftene som produserer vare 18900 også ble regnet med under fordelingsgrunnlaget for varen 18902 (under delnæringen teknisk tjenesteyting). Hvis dette er riktig, fikk

produsentene av varen 18900 for stor vekt i fordelingen av produksjonen totalt i sektoren. Til tross for at fordelingen ble foretatt med utgangspunkt i sektorstatistikken, avviker resultatet merkbart. Dette er bakgrunnen for korreksjonen av tallene.

I sektoren bygging av oljeboringsplattformer fins det en "fiktiv" bedrift med produksjon lik vareinnsats. Behandlingen av denne bedriften har skiftet litt over årene. I Fylkesfordelt nasjonalregnskap for 1986 er bedriften med under Rogaland fylke. Den beregnete virksomheten gjelder en vesentlig del av bruttoproduksjon og vareinnsats i sektoren. Vi har valgt å regne bedriften med under ekstrarfylket i alle de årene den finnes. For 1986 må en altså legge sammen tallet for ekstrarfylket og tallet for Rogaland for å få tallet i fylkesfordelt nasjonalregnskap.

Fylkesfordelingen fra FNR er anvendt på nasjonale tall korrigeret for endret føringsmåte av moms. De samme fordelingene er brukt på tall i løpende og faste priser, med unntak av fastpristallene for industrien, som er beregnet med utgangspunkt i tall for hver enkelt nasjonalregnskapssektor.

Varen "leie av produksjonsfaktorer mellom fylkene" er holdt utenfor beregning av fylkesfordelinger. Denne varen finnes bare i FNR. Den brukes dels til å gi en delvis fylkesfordeling av bruttoproduktet i sektorer som ikke er fordelt på ordinære fylker, dels til å endre fylkesfordelingen av bruttoproduktet i fiske. En diskusjon av behandlingen av varen er gitt i vedlegget.

4. Dokumentasjon for året 1990

For året 1990 bygger vi på beregninger av bruttoprodukt etter NUTS-3 regioner som er dokumentert i Naustvoll (1992). Oppdaterte tall er siden gitt i Eek et. al (1993). På noen felter har vi supplert beregningene noe. Dette gjelder først og fremst for primærnæringene. Det har ikke vært til å unngå at kildene for disse beregningene er annerledes enn for de tidligere årgangene med fylkesfordelte nasjonalregnskap. Av hensyn til bruken i EØS og EU-forhandlingene, er det dessuten fordelt en større del av virksomheten som i FNR er lagt til ekstrarfylket. Dette er nærmere omtalt i avsnitt 5.3.2.

For å få sammenlignbare tall med fylkesfordelt nasjonalregnskap for 1986, er produksjon og vareinnsats i sektoren Lufttransport medregnet i ekstrarfylket for 1990 i databanken, selv om beregningene for dette året fordelte virksomheten på fylke. Tallene for denne delsektoren er imidlertid tatt med i arkivene som viser innsatsen av spesialvaren 18999 (Leie av produksjonsfaktorer mellom fylkene). Ved å legge sammen sektor 75 og denne varen i sektoren, kan en regne seg tilbake til tallene i 90-beregningen.

Med unntak av industrien, er fordelingene for 1990 beregnet direkte for bruttoproduktet. Det er derfor ingen uavhengige fordelinger av produksjon og vareinnsats hver for seg. Vi har stort sett brukt den samme fordelingen til å fordele både produksjon og vareinnsats i hver enkelt detaljert produksjonssektor i nasjonalregnskapet. For sektorene som inngår i databanken blir det da regionale forskjeller i forholdet mellom produksjon og vareinnsats som en følge av aggregeringen.

5. Utfylling av databanken med tall for mellomliggende år

5.1 Oversikt over data og metoder

De fylkesfordelte regnskapene dekker etterhvert en såpass lang periode at det er interessant å beskrive tidsserier med regnskapstall. Samtidig vil vi gjerne utnytte dataene på de feltene der det faktisk finnes primærdata med regional inndeling hvert enkelt år. Dette blir enklere dersom alle dataene kan behandles som ordinære sammenhengende tidsserier. For de sektorene der utvalget av regionalt fordelt primærstatistikk er mangelfullt, har vi imputert hvert fylkes andel av landstallene ved hjelp av et glidende gjennomsnitt av andelene for de nærmeste årene med fylkesfordelte regnskap. Tidsutviklingen i de beregnede tallene skyldes dels denne imputerte andelsendringen, og dels tidsutviklingen for nasjonalregnskapets nasjonale tall.

Metoden med glidende gjennomsnitt er uheldig når endringene i fylkesfordelingen skyldes at deler av en sektor som før var plassert i ekstrasfylket, nå blir fordelt på ordinære fylker. Dette er først og fremst et problem innen samferdselssektoren 2375B: Jernbane-, lufttransport og leiebil, post og telekommunikasjon. Dette gjelder også i tilfelle da mindre deler av en sektor kan være plassert i ekstrasfylket i et enkelt FNR-år.

På grunn av forskjeller mellom nasjonalregnskapet og sektorstatistikkene, vil det være forskjeller mellom fylkesfordelingene av en næring i FNR og primærstatistikken for samme år, selv når kildevalget er det samme. Det er korrigert for dette i de mellomliggende årene ved å legge til et glidende gjennomsnitt av avvikene i FNR-årene. Fordelingene i FNR-årene fra Fylkesfordelt nasjonalregnskap er, med et par unntak, beholdt uendret. Unntakene er dokumentert i avsnitt 3. For årene 1987-1989 er det, for de næringene som dekkes av primærstatistikk, korrigert for forskjellen i 1986 ved at avviket mellom fordelingene i 1986 er forutsatt konstant. Unntak fra dette er industrinæringene bygging av skip og bygging av borerigger, der korreksjonene etter 1986 er foretatt på en annen måte, se avsnitt 5.2.2.

Andelen av produksjon og vareinnsats som er oppdatert med primærstatistikk framgår av tabell 1. Om lag en tredel av virksomheten er ikke dekket av ny primærstatistikk. I flere tilfelle består en KNR-sektor av enkelte nasjonalregnskapssektorer med muligheter for ny primærstatistikk, og andre sektorer med dårligere dekning. En kan tenke seg å lage en delvis oppdatering for disse sektorene. Dette må imidlertid veies opp mot ressursbruken ved oppdateringen.

Tabell 1. Andel av produksjon og vareinnsats 1989 etter formen for behandling i databanken. Prosent

Form for behandling	Andelen av total		
	Brutto- produksjon	Vare- innsats	Brutto- produkt
Totalt	100	100	100
Gruppe 1			
Primærstatistikk i hele perioden	26	38	15
Gruppe 2			
Primærstatistikk for 1980-årene	12	8	17
Gruppe 3 ¹⁾			
Ikke fylkesfordelt	10	5	14
Gruppe 4 ²⁾			
Ny primærstatistikk 1989	18	16	20
Gruppe 5			
Uten ny primærstatistikk	34	33	34

1) Fylkesfordelt bare for året 1990

2) Noen sektorer i gruppe 4 ble fordelt ut fra primærstatistikk også for året 1988.

5.2. Nærmere om de enkelte sektorene

5.2.1 Primærnæringene

Ved beregningene for 1990 ble primærnæringene fordelt under ett ut fra skattestatistikk. Dette er en fordeling som bryter forholdsvis mye med metoden som er brukt i de fylkesfordelte nasjonalregnskapene. Det må antas at disse tallene bør sammenlignes med tall der en regner med varen "Leie av produksjonsfaktorer mellom fylkene" for fiskesektoren. Til bruk i oppgavegivingen til EUROSTAT ble det derfor laget en sektor med aggregerte tall og medregnet denne spesialvaren for 1986. Verdier for fylkesfordelingen for årene 1987-89 ble beregnet ved glidende gjennomsnitt. Disse tallene ligger i databanken som sektor 2310B.

Databanken inneholder ellers tall for hver enkelt sektor. Tallene for jord og skogbruk for 1989 bygger på beregningene av et spesielt jordbruksregnskap for dette året, se Eek et. al (1993). Tallene er framført til 1990 ved å forutsette samme fylkesfordeling av hver enkelt nasjonalregnskapsvare (7-siffernivå).

De to nasjonalregnskapssektorene 23150: "Fiske og fangst" og 23155: "Fiskeoppdrett" er fordelt ved å benytte samme fordelingsgrunnlag som i FNR86 for årene 1989 og 1990. Vi har da sett bort fra varen 18999: "Beregnet leie av produksjonsfaktorer mellom fylkene". En del av primærstatistikken for fangsten av fisk etter ilandføringsfylke måtte bygge på primærstatistikk for året før.

Tall for 1987 og 1988 er beregnet med glidende gjennomsnitt mellom 1986 og 1989.

5.2.2 Industri og bergverk utenom oljeutvinning

Det er beregnet fylkesfordelinger av vareinnsats og bruttoproduksjon for hvert år i perioden ut fra industristatistikken tidsseriefil. For å komme begrepsmessig nærmest mulig nasjonalregnskapet, er fordelingene beregnet ut fra bruttoproduksjon til markedsverdi fratrukket handelsvareavanse. Som i nasjonalregnskapet ellers er det tatt med industristatistikken beregninger for små bedrifter og produksjon og vareinnsats i hjelpeavdelinger.

Forskjellene i forhold til FNR skyldes delvis at FNR bygger opp produksjon og vareinnsats ut fra tall for de enkelte varer, som kan være verdsatt noe ulikt i FNR og industristatistikken. Det er dessuten forskjellig behandling av forsikringspremier og varer brukt til reparasjoner av bygg og anlegg. Forskjellene er imidlertid stort sett små, med unntak av sektorene bygging av boreplattformer og skipsbygging. Størst avvik er det for vareinnsatsens del.

Størst avvik mellom FNR og industristatistikken er det for sektorene bygging av skip og bygging av oljeboringsplattformer. For disse sektorene bygger FNR på manuelle korreksjoner av tallene i industristatistikken. Disse korreksjonene bør gjennomgås ved neste produksjon av FNR. F.eks var andelen av produksjonen i sektoren "bygging av oljeboringsplattformer" som foregikk i Østfold i 1986 nesten dobbelt så høy i FNR som i industristatistikken, mens andelen av vareinnsatsen bare var det halve. For disse sektorene er det dessuten klare forskyvninger etter 1986 ifølge industristatistikken. Andelen for 1986 er beholdt som i FNR. For skipsbygging og produksjon av oljeboringsplattformer er korreksjonene for årene etter 1986 beregnet ved at andelen ifølge industristatistikken er multiplisert med en justeringsfaktor. Denne faktoren er beregnet som forholdet mellom andelen ifølge FNR og andelen ifølge Industristatistikken for 1986. Tallene er etterpå multiplisert med en passende faktor, felles for alle fylkene, slik at fylkesandelene summerer seg til en.

Imputert produksjon og vareinnsats i en fiktiv bedrift i sektoren produksjon av oljeboringsplattformer er ført under ekstrasfylket i den perioden dette forekommer. I det fylkesfordelte regnskapet for 1986 ble bedriften ført under Rogaland. For å få sammenlignbare tall med FNR for 1986 må en altså legge sammen tallene for Rogaland og ekstrasfylket i denne sektoren. Siden produksjon er lik vareinnsats for denne bedriften, er fordelingen av bruttoproduktet i sektoren ikke påvirket av denne føringsmåten. Hvis en skal se produksjon i forhold til sysselsetting blir dette viktig (den fiktive bedriften har ikke sysselsetting).

5.2.3 Utvinning av råolje og naturgass

Denne sektoren ble først fylkesfordelt i FNR 1983. En regional fordeling basert på industristatistikken ble laget for 1989. De regionale fordelingene for 1984-85 og 1987-88 er laget som glidende gjennomsnitt for de to nærmeste årene med primærstatistikk.

5.2.4 Elektrisitetsforsyning

Vi viser til omtalen av avvik fra beregningen i FNR for 1980, beskrevet i kapittel 3. Fordelingen for 1989 er som i FNR laget ut fra sysselsettingstall, mens tall for 1987-1988 bygger på fordelinger basert på glidende gjennomsnitt av fordelingene i 1986 og 1989.

5.2.5 Forretningsmessig tjenesteyting m.v.

Fylkesfordelingene er laget ut fra tall i NOS-publikasjonene for nasjonalregnskapssektorene 23900 og 23905 samlet. Avvikene for disse sektorene i FNR-årene skyldes vesentlig beregnet produksjon av varen "Teknisk tjenesteyting i tilknytning til oljevirkosomhet". For de andre varene er avviket mindre og skyldes virksomhetene i enkeltmannsfirmaer.

KNR-sektoren 2386B inneholder også nasjonalregnskapssektoren 23890, som er dårlig dekket av primærstatistikk. For å kunne utnytte primærstatistikken for resten av sektoren, er denne nasjonalregnskapssektoren beregnet for seg. De regionale fordelingene av denne nasjonalregnskapssektoren er hentet fra FNR i FNR-årene, og beregnet ved glidende gjennomsnitt i mellomliggende år. Fordelingen er forutsatt konstant etter 1986. Resten av sektoren er fordelt ut fra primærstatistikken i NOS Tjenesteyting. De to delene er til slutt veid sammen ut fra nasjonalregnskapstallene for hele landet.

Vi viser ellers til omtalen i kapittel 3, som begrunner et avvik fra publiserte tall i fylkesfordelt nasjonalregnskap for årene 1983 og 1986.

5.2.6 Reparasjon av biler og husholdingsartikler

Datagrunnlaget var punchete tall fra NOS-publikasjonene. Dette gav regionale fordelinger for perioden 1981-1989. Det ble korrigert for forskjellene mellom FNR og sektorstatistikken for årene 1981-82 ved å forutsette konstante avvik som i 1983.

For årene før 1980 er det fordelingene beregnet ved glidende gjennomsnitt av fordelingene i årene med fylkesfordelt nasjonalregnskap.

5.2.7 Hotell og restaurantdrift

Også for denne sektoren er beregningene i FNR gjentatt med nye data for årene 1988 og 1989. For 1987 og tidligere perioder er fordelingen funnet ved å beregne glidende gjennomsnitt av de nærmeste årene med fylkesfordelt nasjonalregnskap (evt 1988).

5.2.8 Forsvar

I FNR er bare virksomheten i sivilforsvaret fordelt på fylker. Vi har imidlertid gjennomført et prosjekt for å fordele hele forsvarets virksomhet på fylker, se Årethun (1990). De beregnete fordelingene, som gjelder året 1988, er lagt inn for 1989, mens fordelingen for 1987 er som for 1986. Fordelingen for 1990 bygger på det samme materialet, men ser bort fra virksomhet i ekstrasfylket, og bygger på sysselsettingstallene.

5.2.9 Kommunal forvaltning

Datagrunnlaget var her tallene i kommuneregnskapet i SSBs regionalstatistiske database (RSDB) for årene 1980-1989. Dette stemte godt med FNR-tallene i FNR-årene.

5.2.10 Andre tjenesteytende sektorer

Her kan vi skille mellom to grupper av sektorer. For det første har vi enkelte sektorer som bare er fylkesfordelt i året 1990. Dette gjelder sektorene boring etter råolje og naturgass, utenriks sjøfart og rørtransport av olje og gass. Dette gjelder også korreksjonssektorene for innkreving av avgifter (23751 - 23759).

For de andre sektorene er den regionale fordelingen beregnet som glidende gjennomsnitt av de nærmeste årene med fylkesfordelt nasjonalregnskap (evt. 1990).

For flere av sektorene i denne gruppen er det problemer med sammenlignbarhet av tallene over tid. Vi viser til omtalen i avsnitt 5.3

5.3 Noen kommentarer til brudd i tidsseriene

Som nevnt er hensynet til å unngå brudd i tidsseriene prioritert langt lavere i fylkesfordelt nasjonalregnskap enn i andre deler av nasjonalregnskapet. Som nevnt over har vi korrigert de publiserte tallene for å ta hensyn til endret føring av MOMS. For et par sektorer (elektrisitetsforsyning og forretningsmessig tjenesteyting) har vi også korrigert et par av tallene. Ut over dette er de regionale fordelingene beholdt slik de ble publisert.

Siden de første regnskapene har en stadig større del av sektorene fått sin aktivitet fordelt på ordinære fylker. Dette påvirker sammenlignbarheten over tid der en sektor på vårt aggregeringsnivå består dels av fordelte og dels av (tidligere) ufordelte sektorer. En oversikt over den aktuelle virksomheten er gitt i avsnitt 5.3.1.

Beregningene for året 1990 er i en del tilfelle basert på indikatorer som bryter merkbart med prinsippene for FNR i 1986. De viktigste tilfellene er omtalt i avsnitt 5.3.2.

For ordens skyld gjør vi oppmerksom på at omtalen av andre brudd i tidsseriene i avsnitt 5.3.3 ikke er fullstendig.

5.3.1 Skiftende omfang av ekstrasfylket

Først vil vi minne om at varen "Leie av produksjonsfaktorer mellom fylkene" ikke er med i fordelingsgrunnlaget for produksjon og vareinnsats i databanken. For flere av sektorene gir denne varen fordeling av lønnskostnadene i den aktuelle sektoren. Dette gir en delvis fordeling av bruttoproduktet, og kan også betraktes som en aktuell fordelingsnøkkel også for produksjon og vareinnsats.

A. sektor 60: Utenriks sjøfart.

Sektoren ble først fylkesfordelt i 1990. For alle FNR-årene fra og med 1973 har vare 18999 gitt en beregning av lønnskostnadene etter bostedsfylke.

B. sektor 66: Utvinning av råolje og naturgass.

Denne sektoren ble først fordelt på fylker i 1986. I årene 1980 og 1983 gir varen 18999 for sektoren fylkestall for lønnskostnader opptjent på land.

C. sektor 75: Innenriks samferdsel:

I denne sektoren har behandlingen av flere delsektorer endret seg over tid. Sektoren består av de fire nasjonalregnskapssektorene jernbanedrift (23800), lufttransport (23845), post (23855) og telekommunikasjoner (23860). Av disse sektorene har lufttransporten hele tiden vært plassert i ekstrarfylket. Virksomheten i jernbanedrift, post og tele ble fordelt første gang i 1983. For de årene virksomheten i delsektorene ikke er fordelt på fylker, gir varen 18999 "leie av produksjonsfaktorer mellom fylkene" en fylkesfordeling av lønnskostnader.

D: Sektor 92S: Forsvar

Forsvarets virksomhet ble fordelt på fylker i et eget prosjekt som ble gjennomført etter at FNR 1986 var beregnet. I databanken er fylkestallene fordelt fra og med 1988. De tallene som finnes for fylkene ellers gjelder departementenes utgifter til sivilt beredskap.

5.3.2 Sektorer med nye kilder i 1990

For en rekke av sektorene ble tallene for 1990 fordelt med andre fordelingsnøkler enn i tilsvarende fordeling i FNR for 1986. Flere sektorer som ikke er fylkesfordelt i FNR ble fordelt på fylker. Det samme gjelder f.eks MOMS og investeringsavgift. Her vil vi kommentere et par av de sektorene der endringene i fordelingsgrunnlag ser ut til å ha størst betydning.

A. Sektor 55: Bygge- og anleggsvirksomhet

I fylkesfordelt nasjonalregnskap er denne sektoren fordelt ut fra anvendelsene av produktene. En har regnet med at produksjonen har funnet sted der produktene er anvendt. Dette prinsippet medfører at en må beregne fylkesfordelingen av anvendelsen av produktene før en kan beregne fordelingen av produksjonen i sektoren. I beregningene for 1990 var det imidlertid ikke ressurser til å beregne fordelingen av investeringene. Dermed måtte en annen indikator velges for å fordele produksjonen på fylker, se diskusjonen i Naustvoll (1993). Til sist ble fordelingen av omsetningen til bedriftene i sektoren (inkludert enmannsbedriftene) brukt som fordelingsnøkkel. Imidlertid er foretakene i sektoren, spesielt de store anleggsfirmaene, ikke i tilstrekkelig grad oppdelt på bedrifter, slik at en stor del av produksjonen har blitt regnet til sentrale strøk, spesielt Oslo og Akershus.

B. Sektor 81: Varehandel

I nasjonalregnskapet har produksjonen i varehandelen, inntil nå, bestått ikke bare av bruttoavansene i handelsbedriftene, men også av avanse opptjent i andre næringer. I beregningene for 1990 måtte sektoren fordeles kun ut fra data for selve handelsnæringen. Fordelingsnøkkelen i 1990 gjelder omsetningstall fra bedriftsregisteret.

C. Sektor 10: Primærnæringene

Som nevnt i avsnitt 5.2.1 ble beregningene for 1990 basert på skattestatistikk. Denne fordelingsnøklene avviker en del fra fordelingsnøklerne i jordbruksregnskapet, som riktignok gjelder året 1989.

5.3.3 Enkelte andre brudd i tidsseriene

I enkelte tilfelle kan en se at omleggingen av føringsmåten for hjelpeavdelingene i industristatistikken fra og med 1981 gir et sprang i tidsseriene. Før 1981 ble produksjonen i disse avdelingene satt til null, mens den nå vurderes til selvkost. Fra og med 1981 mottar hovedbedriften i foretaket produksjonen fra hjelpeavdelingen som vareinnsats. Ut fra de dataene vi hadde tilgang til for industrien kunne vi beregnet produksjonen i hjelpeavdelingene bakover etter nye prinsipper, men vi kunne bare delvis korrigere vareinnsatstallene for hovedbedriftene. Vi har derfor ikke korrigert for dette.

For en del tjenesteytende sektorer ble det produsert ny sektorstatistikk i 1980-årene. I tidligere årganger av FNR ble disse sektorene fordelt ut fra sysselsettingsstatistikk. Dette gjelder sektorene forretningsmessig tjenesteyting (2386B), reparasjon av kjøretøyer, husholdningsapparater mv. (2379B), og enkelte deler av annen privat tjenesteproduksjon (nasjonalregnskapssektorene 23920 og 23960).

Generelt gjelder det for mange av de tjenesteytende sektorene, at den sysselsettingsstatistikken som er brukt som fordelingsnøkler har fått bedre kvalitet etter som årene har gått. Det er imidlertid vanskelig å si noe generelt om hvordan dette har påvirket tallene.

6. Oppbyggingen av databanken i TROLL

Databanken er bygd opp på samme måte som den tidligere databanken som den avløser, se dokumentasjon i Sørensen (1989). Den nye databanken gir imidlertid tall etter sektorinndelingen i Kvartalsvis nasjonalregnskap, ikke som før for hver nasjonalregnskapssektor. Matrisene med fylkesvise tall er tidsserier for perioden 1973-1990. Matrisene har periodisitet 21, der 1-19 betegner de ordinære fylkene, 20 dekker virksomheten i ekstrasfylket, og 21 gir summen for hele landet.

Dataene ligger på TROLL-maskinen FNR, hovedarkiv FNRDAT. Arkivnavnene har strukturen *Sabb*, der a kan ha verdien L (for tall i løpende priser) eller F (tall i faste 1980-priser). Kodene bb angir variabeltypen, og antar verdiene:

PT for bruttoproduksjon,

VT for vareinnsats.

Variabelnavnene begynner med bokstaven R for å angi at det er snakk om matriser med regionale tall. Deretter angis sektorkode ifølge Kvartalsvis nasjonalregnskap. Strukturen er Riiiiik, der iiii er sektornummeret og k kan ha verdiene S (for sektorer i statlig forvaltning), K (som sektorer i kommunal og fylkeskommunal forvaltning) eller B (for bedriftssektorer). Produksjon i Sør-Trøndelag fylke i 1985 i Grafisk industri kan altså

finnes på maskinen FNR, som element (15 1985) i variabelen som har fullt navn:
FNRDAT_SLPT_R2328B

En del avledete tidsserier for MODAG-næringer og landsdeler kan finnes på TROLL-maskinen REGARD. På denne maskinen finnes dessuten en del supplerende data for industrinæringene.

Dataene for den spesielle varen 18999 (leie av produksjonsfaktorer mellom fylkene) er tatt inn på arkivene SabbVA99. Betydningen av kodene a og bb er som for resten av databanken. Filnavnene er Riiii, der iiii betegner nasjonalregnskapssektor. Tallene i faste priser er beregnet ved å deflatere varen med den samme prisindeksen som følger av den andre virksomheten. På dette arkivet finner vi også fylkesfordelte tall for luftfartssektoren i 1990.

I lufttransport er produksjonen av "leie av produksjonsfaktorer mellom fylkene" for Akershus feilaktig blitt plassert i sektoren 23745 i stedet for sektor 23845 i FNR i en del av materialet.

I likhet med tallene i forrige utgave av databanken, er en del av tallene for industrisektorene fortrolige.

Litteratur

- Bakke, Nils Wessel (1984):** Fylkesfordelte nasjonalregnskapstall for 1973, 1976 og 1980 for stats og trygdeforvaltningen. Interne notater 84/27 fra Statistisk sentralbyrå.
- Eek, Tom, Jan Erik Sivertsen, Tor Skoglund og Knut Ø, Sørensen (1993):** Economic Accounts at Regional Level: Methods and Data for Norway.
- Hvidsten, Vetle og Jan T. Larsen (1979):** Det norske nasjonalregnskapet. Dokumentasjonsnotat nr 19 FYLKESFORDELT NASJONALREGNSKAP. Arbeidsnotater IO 79/2 fra Statistisk sentralbyrå.
- Meidem, Finn og Anne Thu (1985):** Det norske nasjonalregnskapet. Dokumentasjonsnotat nr 21: Fylkesfordelt nasjonalregnskap 1980. Beregningsmetoder og datakilder. Interne notater 85/23 fra Statistisk sentralbyrå
- Naustvoll, Torill (1993):** Bruttoregionprodukt pr. innbygger for norske NUTS-regioner. Notater 93/8 fra Statistisk sentralbyrå
- Schanche, Per (1989):** Databank med tall fra Fylkesfordelt nasjonalregnskap 1973 1976 1980 1983. Interne notater 89/4 fra Statistisk sentralbyrå.
- Statistisk sentralbyrå (1990):** Fylkesfordelt nasjonalregnskapsstatistikk 1986. NOS B 920
- Sørensen, Knut (1989):** En databank på Troll med fylkesvise nasjonalregnskapstall. Upublisert notat KØS, 27/1-89
- Årethun, Torbjørn (1990):** Fylkesfordelt nasjonalregnskap for forsvaret. Interne notater 90/28 fra Statistisk sentralbyrå

VEDLEGG

Behandling av varen 18999: "Leie av produksjonsfaktorer mellom fylkene"

Denne varen produseres i nasjonalregnskapssektorene 23150: Fiske og fangst (hele perioden), 23165: Utvinning av olje og naturgass (1980 og 1983), 23800: Jernbanetransport (1973-1980), 23830: Utenriks sjøfart (hele perioden), 23845: Lufttransport (hele perioden) og 23860: Telekommunikasjoner (1973-1980). I sektoren Fiske og fangst er det også fylkesfordelt vareinnsats av denne varen, mens de andre sektorene har mottatt produksjonen som vareinnsats i ekstrasfylket, der resten av produksjon og vareinnsats i sektoren er plassert.

Definisjonen av varen i fiske og fangst skiller seg en del ut fra definisjonen i de andre sektorene. I fiske og fangst er driftsresultatet i sektoren i fylket ikke restberegnet som for de fleste andre sektorene, men fordelt på fylker med utgangspunkt i fordelingen av fiskeflåten. Forskjellen mellom det driftsresultatet en får ved restberegning og fordelingen i FNR er lik produksjon, evt vareinnsats av vare 18999 se Meidem og Thu (1985), avsnitt 2.4 D. I samferdelssektorene og i oljeproduksjonen er produksjon av vare 18999 satt lik lønnskostnaden i fylket. For jernbanen og telesektoren i 1983 og 1986 er hele produksjonen fordelt på fylker. I oljesektoren ble varen regnet som overflødig som følge av endret beregning av produksjonen i hjelpeavdelinger i industristatistikken. Den nye behandlingen av hjelpeavdelingene fører til at lønnskostnader og vareinnsats på land fordeles på ordinære fylker. Lønnskostnadene for arbeiderne i Nordjøn blir imidlertid ikke fordelt på fylker, slik som f.eks lønnskostnader for sjøfolk i utenriks fart blir.

Vi har valgt å se bort fra vare 18999 i sektortallene i databanken. Dette er greit ved sammenligning med nasjonale tall. Også i datagrunnlaget til SSBs regionale modeller er denne varen holdt utenfor. Det gir imidlertid en problem ved sammenligning med tall fra selve det fylkesfordelte regnskapet, og vil spesielt påvirke sammenligninger av den regionale fordelingen av bruttoproduktet. Fordelingen av lønnskostnadene i de aktuelle sektorene gir dessuten en del informasjon det er ønskelig å utnytte. Vi har derfor supplert databanken med egne opptellinger av varen 18999 for de aktuelle regnskapsårene (benevnt som periode 1-5). Tall i faste priser er beregnet ved å forutsette samme prisindekser for denne varen som for resten av sektoren. Merk at ved en feil i regnskapet er produksjon av vare 18999 i sektor 23165 i 1983 blitt plassert i ekstrasfylket, mens vareinnsatsen er spredd på ordinære fylker. Vareinnsats og produksjon er dermed byttet om.

For fiskesektoren vil fylkesfordeling uten å ta hensyn til vare 18999 gi en fordeling av produksjonen som er i samsvar med dokumentasjonen i publikasjonene og den tilhørende primærstatistikken, dvs at verdien av fangsten er fordelt etter ilandføringsfylke. Beregning av varen 18999 kan oppfattes som en korreksjon, slik at bruttoproduktet i større grad skal avspeile fordelingen av flåten. Det er altså snakk om å velge prinsipp for fordeling av produksjonen. Her har vi i arbeidet med databanken lagt mest vekt på at fordelingen av produksjonen bør ha nærmest mulig tilknytning til primærstatistikken. Dette taler for at en enten fordeler produksjonen etter ilandføringsfylke eller etter båtenes (evt fiskernes)

registreringsfylke. Slik vi har gjort det, må en ved bruken av tallene tenke på at driftsresultatet tilfaller personer som bor andre steder, om en vil få et godt bilde av inntektsopptjeningen i sektoren. Det alternative prinsippet gjør det til gjengjeld ønskelig å tenke seg en underforstått handelsstrøm med fisk fra registreringsfylket til landingsplassen, når en vil se landingen av fisk i sammenheng med videreomsetning og vareinnsats i fiskeforedling. Ved valget mellom prinsippene har det i vår sammenheng spilt en rolle at den modifikasjonen som trengs i forbindelse med databanken er enkel.

Statistisk sentralbyrå

Oslo
Postboks 8131 Dep.
0033 Oslo

Tlf.: 22 86 45 00
Fax: 22 86 49 73

Kongsvinger
Postboks 1260
2201 Kongsvinger

Tlf.: 62 88 50 00
Fax: 62 88 50 30

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway